

ΣΧΟΛΗ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Ε.Μ.Π.

ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2014

ΦΥΣΙΚΗ ΤΗΣ ΣΥΜΠΥΚΝΩΜΕΝΗΣ ΥΛΗΣ

Διδάσκοντες: Β. Γιαννόπαπας, Ι. Ράπτης Διάρκεια: 2.5 ώρες

3/9/2014

ΘΕΜΑ 1

- (α) Το εξαγωνικό πλέγμα Bravais ορίζεται από τα θεμελιώδη διανύσματα $(a, 0, 0), (a/2, a\sqrt{3}/2, 0), (0, 0, c)$. Αποδείξτε ότι το ανάστροφο πλέγμα είναι επίσης ένα εξαγωνικό πλέγμα Bravais το οποίο έχει περιστρεμένο κατά 30° σε σχέση με το ευθύ πλέγμα. Επίσης βρείτε τα θεμελιώδη διανύσματα του αναστρόφου πλέγματος.
- (β) Το πλέγμα hcp προκύπτει από το εξαγωνικό πλέγμα Bravais συν τη βάση διανυσμάτων $(0, 0, 0), (a/2, a/(2\sqrt{3}), c/2)$. Δείξτε ότι ο γεωμετρικός παράγοντας δομής που προκύπτει από αυτή τη βάση είναι $F_q = \left| 1 + e^{i(\pi/3)[2(n_1+n_2)+3n_3]} \right|^2$, όπου n_1, n_2, n_3 είναι ακέραιοι.
- (γ) Βρείτε τις εκλιπούσες κορυφές περίθλασης Bragg λόγω της ύπαρξης της παραπάνω βάσης διανυσμάτων.

ΘΕΜΑ 2

Ηλεκτρόνια μάζας m είναι περιορισμένα σε 1Δ. Ένα ασθενές περιοδικό δυναμικό υπό τη μορφή μιας σειράς Fourier εφαρμόζεται στα ηλεκτρόνια:

$$V(x) = \sum_{n=0}^{\infty} V_n \cos(2\pi nx/a) = V_0 + V_1 \cos(2\pi x/a) + V_2 \cos(4\pi x/a) + \dots$$

(α) Υπό ποιες συνθήκες μπορεί να εφαρμοστεί η προσέγγιση των σχεδόν ελευθέρων ηλεκτρονίων; Υποθέτοντας ότι ικανοποιούνται οι συνθήκες αυτές, σχεδιάστε τις τρεις πρώτες ενεργειακές ζώνες εντός της 1^{ης} ζώνης Brillouin (1ZB).

(β) Υπολογίστε σε προσέγγιση πρώτης τάξης το ενεργειακό χάσμα στο σημείο $k = \pi/a$ (ανάμεσα στην πρώτη και τη δεύτερη ενεργειακή ζώνη) καθώς και στο σημείο $k = 0$ (ανάμεσα στη δεύτερη και την τρίτη ζώνη).

ΘΕΜΑ 3

Θεωρείστε μια μονοδιάστατη αλυσίδα ατόμων μάζας M τα οποία αλληλεπιδρούν μεταξύ τους με ελαστικές δυνάμεις και εναλλασσόμενες σταθερές ελατηρίου K_1, K_2

- (α) Βρείτε τις σχέσεις διασποράς φωνονίων $\omega = \omega(q)$.
- (β) Υπολογίστε την ταχύτητα διάδοσης του ήχου στην αλυσίδα.
- (γ) Σχολιάστε τη σχέση διασποράς όταν $K_1 \gg K_2$ και $K_1 = K_2$.

Δίνεται ότι για $x \ll 1$: $\cos x \approx 1 - \frac{1}{2}x^2$, $\sqrt{1+x} \approx 1 - \frac{1}{2}x$

ΘΕΜΑ 4

Ημιαγωγός τύπου IV έχει, σε $T=300K$, ενεργειακό χάσμα $E_g=1.2 \text{ eV}$, και ενεργές πυκνότητες καταστάσεων: $N_V=1.5\times10^{19} \text{ cm}^{-3}$, $N_C=3.0\times10^{19} \text{ cm}^{-3}$. (α) Υπολογίστε την ενδογενή πυκνότητα φορέων του ημιαγωγού, σε θερμοκρασία $T=300K$. (β) Αποδείξτε την σχέση που συνδέει την ενδογενή στάθμη Fermi του ημιαγωγού, με τα μεγέθη E_C , E_V , N_C , N_V , T , και υπολογίστε την τιμή του, σε θερμοκρασία $T=300K$. (γ) Ο ημιαγωγός νοθεύεται με δότες, συγκέντρωσης 10^{16} cm^{-3} . Η ενεργειακή στάθμη δοτών, στον ημιαγωγό αυτόν, βρίσκεται 0.025 eV κάτω από το ελάχιστο της ζώνης αγωγμότητας. (γ₁) Εξηγείστε, με ποιοτικά επιχειρήματα, γιατί τα παραπάνω δεδομένα επιτρέπουν την παραδοχή του ολικού ιονισμού των προσμείζεων. (γ₂) Αποδείξτε, στην προσέγγιση του ολικού ιονισμού, την σχέση που συνδέει την στάθμη Fermi του νοθευμένου ημιαγωγού με την συγκέντρωση προσμείζεων, N_D , και τα E_C , N_C , T , και υπολογίστε την τιμή της, σε θερμοκρασία $T=300K$. (γ₃) Με βάση το αποτέλεσμα της ερώτησης (γ₂), υπολογίστε το ποσοστό ιονισμού των δοτών και ελέγχτε την όρθοτητα της παραδοχής του ολικού ιονισμού.

(δ) Θεωρήστε ότι, στην περίπτωση ενός εξωγενούς ημιαγωγού τύπου-η, σε απόλυτη θερμοκρασία T , η διαφορά φορέων πλειονότητας και μειονότητας είναι $n-p=\Delta n$, και το χημικό δυναμικό είναι μ . Να δείξετε ότι η διαφορά φορέων Δn και το χημικό δυναμικό μ συνδέονται με σχέση της μορφής: $\Delta n = A \sinh\left(\frac{\mu - \mu_i}{kT}\right)$, (όπου $\sinh$ η συνάρτηση του υπερβολικού ημιτόνου $\sinh(x) = (e^x - e^{-x})/2$), και να προσδιορίσετε τη σταθερά A .